

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izjaha vsak četrtek in velja s poštnine vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 6 K, pol leta 3 K in za četrlet 1-50 K. Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hoče sam po njega, plača na leto samo 5 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 12 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, sprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 24 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 16 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsaka petitvrsta 24 vin., izjave in Poslano 36 vin. — Inserate se sprejemajo do torika popoldne. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste.

Položaj.

Marsikdo je imel veliko upanja, da bo kmalu mir. Toda to upanje postaja vedno manjše. Četverosporazum, ki stoji popolnoma pod uplivom Anglije, še ne more nič vedeti o miru, ampak želi, da se strašna vojna nehaljuje.

Na bojiščih stojimo mi in zavezniki izborna. Rumunija je v naših rokah, izvzemši majhen kos ob Moldavi. Četverosporazum stavi svoje upanje zopet na spomlad.

V notranjepolitičnem življenju Avstrije se vsi narodi pripravljajo na otvoritev državnega zbora, v katerem bodo njih zastopniki lahko svobodno povedali, česar si narodi želijo.

Protir miru.

Četverosporazumov odgovor, ki ga je dal na našo mirovno ponudbo, je znan. Glasi se odklonilno. Sedaj je odgovoril četverosporazum s poslanico z dne 10. jan. tudi predsedniku severoameriških Zveznih držav, Wilsonu, ki je, kakor tudi znano, povabil vse vojskujoče države, da si naj naznanijo pogoje, pod katerimi bi bile voljne skleniti mir. Četverosporazum sedaj Wilsonu naznanja svoje pogoje ali svoje vojne cilje: Mi in zavezniki bi mu morali povrniti in popraviti vso napravljeno škodo. Toda to bodo nam milostno še le pozneje natančno naznanili. Za sedaj zahtevajo: Vrniti moramo: Alzaško-Lotrinsko, Belgijo, Srbijo, Črnogoro in jim takoj plačati primerno odškodnino; nadalje moramo izprazniti zasedeno ozemlje v Franciji, Rusiji in Rumuniji ter tudi povrniti napravljeno škodo. Nadalje se morajo meje med državami tako urediti, da bo dana varnost pred neopravičenimi napadi. To se pravi, da nas hočejo — zmanjšati, kakor se jim bo zljubilo. Nadalje zahtevajo, da se od tujega gospodstva osvobodijo Italijani, Jugoslovani, Rumuni, Čehi in Slovaki. Kako si to mislijo, tega ne povedo, toda menda tako, da bi prišli izpod tujega, t. j. izpod avstrijskega gospodstva pod njihovo, četverosporazumovo gospodstvo. Kako

dobro se narodom godi pod njihovim gospodstvom, to vidimo, kako ravna jo z Irci, kako z Grki, a vidimo tudi, kako so svoje zaveznike Srbe, Črnogorce in Rumune brez vsake pomoči se pustili bojevati ter jih pošiljali v gotovo smrt. Sicer pa odločno odklanjamo četverosporazumove ponudbe, nikdar jim nismo izročili svojih zadev, za to tudi nimajo pravice govoriti in odločevati o naši usodi. Nadalje zahtevajo, da se turško cesarstvo iz Evrope umakne in da se osvobodijo ljudstva, ki so pod Turčijo. Poljaki se morajo združiti v enotno Poljsko pod rusko nadvlado.

V kratkih besedah se to pravi, da se mora ostriči Nemčija, razkosati Avstrija, zmanjšati Bolgarija ter uničiti Turčija. In to naj bo resna volja za mir?! To je nova vojna napoved, to je novo, grdo izzivanje na vojsko!

Obenem s četverosporazumovim odgovorom na Wilsona se je tudi Belgija pritožila pri njem proti Nemčiji, ki je vpadla v Belgijo ter jo drži sedaj zasedeno.

A tudi Grčija se je istočasno oglašila pri Wilsonu ter mu našela vse grehe četverosporazuma nasproti njej.

Sedaj je vse odvisno od tega, ali bo na te različne poslanice Wilson molčal ali odgovoril z novo poslanico. Ako odgovori z novo poslanico, se bo mirovna stvar pletla naprej, ako ne, bo za nekoliko časa mirovala. Vsega je kriv izzivalni odgovor četverosporazumov, ki zahteva naravnost našo smrt.

Na bojiščih.

Na vseh bojiščih je razmeroma mir, le na rumunskem bojišču se je do zadnjega dne bila borba. Ruse in Rumune smo potisnili čez Seret in si sedaj tam stojimo nasproti. Ali jih bomo dalje potiskali, tega seveda ne vemo, toda že prihodnje dni bomo videli, kake načrte ima armadno vodstvo za rumunsko bojišče.

Pri četverosporazumovem posvetovanju v Rimu se je baje govorilo pred vsem o solunski in italijanski fronti. Soglasno pravijo poročila, da bo na laški fronti baje ves četverosporazum spomlad pritisnil proti nam. O solunski fronti pa so različna poročila, nekatera pravijo, da se bo solunsko bojišče popolno-

ma ali vsaj deloma opustilo, druga pa, da se bodo četverosporazumove čete pri Solanu pomnožile, posebno z italijanskimi, ter skušale zopet prodirati. Najhujši sovražnik četverosporazumovih čet na Balkanu je baje podnebje. Bolezen in umrljivost razsaja v četverosporazumovih četah.

V Avstriji.

Ministrski predsednik Klam-Martinic se je začel pogovarjati s strankami o zopetnem delovanju državnega zbora. Govoril je dosedaj z nemskonacionalno stranko, ki je edina vladna, ker ima dr. Urbana v ministru, in z združenimi Čehi, ki so sedaj najmočnejša stranka v državnem zboru. V kakem smislu so se vršili pogovori, še ni prišlo na dan. A to je gotovo: ako se nemškimi strankam ne izpolnijo njih pretrane in narodni spravi nevarne zahteve, potem nemškimi strankam ne bo mnogo težje na državnem zboru; ako pa se jim izpolnijo, potem itak državni zbor v sedanji obliki in sestavi ne pride več skupaj, kajti ena izmed prvih točk v nemških zahtevah je odepitev Galicije in izločitev galjskih poslancev iz našega državnega zbora. Nam se torej zdi, da stojimo zaradi zopetne otvoritve državnega zbora še pred velikimi težkocami, ki bodo tako dolgo trajale, da se tudi nemške stranke odločijo za program, ki bo vsem narodom v Avstriji pravičen. Potem bodo tudi vsi narodi veselo tekmovali med seboj za skupen blagor, za skupne koristi. Največja meč Avstrije obstoji v tem, da so vsi njeni narodi enakopravni in zadovoljni. Za to naj nobena stranka ne dela ovir, da pridemo enkrat v notranjosti do medsebojnega sporazumljenja in miru.

Deželna naklada na vino.

Večina stajerskega deželnega odbora je proti glasu slovenskega in kršćanskosocialnega odbornika sklenila deželno naklado na vino, vinski mošt in na vinsko drozgo in sicer na vino v višini 9,50 K za 1 hektoliter in na vinski mošt in vinsko drozgo v višini 7,14 K za hektoliter. O tem smo že poročali. Po zvali smo na to vinogradnike, da skupno s svojimi poslanci ugovarjajo proti novemu davku. To se je zgodilo, slovenski vinogradniki in slovenski poslanci Kmetске Zveze so na Dunaju in v Gradcu vlagali dobro utemeljene ugovore. Toda v svojem boju so bili osamljeni: ko se je v Gradcu vršilo posvetovan-

LISTEK.

Vojni spomini.

(Napisal Januš Frolca.)

(Dakje.)

Tako-le ob dveh ponoči je bilo, ko sem vzdruhten si omenal oči in napel ušesa. Sam Bog naju se usmili! Dovolj razločno sem čul prasketanje pušk in hrupne klice:

„Stoj! Streljaj!“

Kot bi me polil z mrzlo vodo, me je nekaj preletelo po celem telesu. Zobje so mi zašklepetali in duša mi je govorila: Ponoči so nas napadli!

Francla sem drezal in suval, a je tako na trdo drofal, da ga ni bilo mogoče hipoma vzdramiti. Premetaval sem tovariša po ležišču s prijateljsko šepetajočimi opomini, a zaman.

Kar zaškripljejo vrata na kolarnici. Spustil sem kladastega Francela in z desnico sem se oklen sablje. Med odprtimi vrati se je pojavila molče neka visoka možka postava.

Srce mi je v grozni negotovosti nabijalo in se niti dehniti nisem upal.

Mož med vrati se je ozrl na desno in na levo. Desnico je dvignil. Posvetilo se je, počilo — in kroglja je glasno skrebetnila med razmetane vozove in pljuge.

Francela je strel iz samokresa vzdramil. Boleče je zastokal in hotel planiti kvišku.

Z levico sem ga prijel trdo za vrat in ga potisnil siloma na ležišče. Posvetilo in počilo je v drugič; svinec je švignil malo nad najinima glavama. Drugemu strelu je sledil tretji, četrti, peti in šesti. Samokres je bil prazen, krogle so tičale med ropotije v kolarnici. Vrata so zaškripala in velika, razbojniška postava je izginila v temi na dvorišču.

Ali sem se sedaj na dolgo zategnjeno oddahnil po prestani smrtni nevarnosti! Nekaj minut je zatoni v prisluhu in nestrpnem čakanju, predno sva se upala iz kolarnice na dvorišče.

Na dvoru je bil čuti glasen hrup, lomastenje in klicvice so letele v vseh jezikih v temo. Vojaki so že mrevarili po tleh razbojniško pošasti, ki je imela namen, naju na smrt poškopiti s svincem. Prasket pušk je po vasi tudi potihnil: objela je naš tabor grobna tišina.

Cela nočna zadeva strahu in nemira se je pojasnila zjutraj na prav jednostaven način. Naša ulanska patrolja je ponoči prijezdila v vas. Ni pa takoj na prvi klic straže postala, in ta je ustrelila. In jednemu strelu so sledili drugi na vseh koncih vasi, a brez vsakega cilja, zgolj iz strahu in razburjenosti. Saj stražam ni bilo zameriti, da jih je prevladala nekakla plahost in zbežanost pri prvih streljih v noči, neznano odkod!

To pokanje nervoznosti je bilo povod, da je hotel dolgostegni Rusin naju s Franclom potipati na smrt. Pozneje dognano, bil je ta človek vohun v sovražnikovi službi. Koj prvi strel so ga uverili: Rusi, rešitelji in osvoboditelji, so tu! Hotel je tudi on pokazati krvave žrtve v dokaz, da ni izdajica samo po mišljenju, ampak tudi v dejanju. Mož je bil po-

vrh še prepričan, da je streljal na obersta, a se je prav na debelo zmotil. Za strel res ni imel ravne roke. Poškodoval je s krogli le svoje pluge in brane, vendar je te rane v lastnem lesu plačal s — smrtjo!

Zgodaj zjutraj smo odkorakali naprej z dokaj poostrenimi varnostnimi naredbami. Koj za vasjo je bilo razločno čuti gromenje in bučanje topov. Vsak je lovil na uho to bobneče gromečo godbo z nekako nestrpno radovednostjo, hoteč jo slišati od bliže in razločneje. Slednji korak v smeri sovražne strani je nam pričal, da se že bije oni prvi boj, v katerega bomo posegli tudi mi.

Okoli desete ure predpoldne smo postali, kriti od prav neznatne skupine grčkov, ki so se nekako plazili po ravnini. Tukaj nam ni bobnel na ušesa le grom topov, ampak tudi prasket tisočeri pušk in pa rezko, počasno in hitrejše, grozno drdranje strojnice. Moštvo je posedlo v negotovem čakanju po tleh, častniki smo se splazili prav na vrh onih grčkov, da bi ne slišali samo trombo boja, ampak jih tudi videli. Takoj pod grčki se je vila železniška proga.

Votlo doneče je počilo za nasprotnim hribom. Zvižgnilo je piskajoče rezko po zraku in nad progo so se pokazali naenkrat med bliskom in pokom beli oblaki.

„To so šrapneli“, me dregne Franc. „Ono tam pa, kjer se med pokom in potresom vali zemlja v gosto-visokih oblakih na kvišku, so granate.“

To je bil moj prvi nazorni nauk o artilerijskih ptičih, ki gnezdi v jeklenih cevih, letajo preko hribov in dolin, a gorje, kamor se vsedejo. Očito priznava, meni so dopadli ti vedno gostejši, beli oblač-